

¹Kaore te, etc.—Ko tenei whiti kaore i te B.3/88, engari kei te T. Turi.
51.

²I runga ra o.—Ki etahi "i roto ra."

³Mapuna.—Ka pupu ake penei i te wai o te puna.

⁴Mauru.—Ki etahi "mahuru."

⁵Mai.—He whakapotonga no "homai."

⁶Hira.—He kupu Maori tonu, mo te tuahiwi o te rae, o nga tukemata. Tera tetahi waiata, "Ko koe e Te Rae-hira i waho o Otawa, etc." He ingoa no W. K. Wihapi o Te Puke a Te Raehira. I te wa patu tohora nei ka kiia te "hira" ko te taumata e titiro ai ki waho ki te moana; engari pea tera ko te kupu pakeha "hill."

⁷Te Pare-o-te-Rawahirua.—E ki ana a Wihapi he hiwi kei runga ake o te whare-kura i Ohinepanea, Pukehina. Ko Te Rawahirua he kaumatua no Tuhourangi.

E ki ana a Te Taite i rongo ia no Ngai-te-rangi a Te Rawahirua; nona te pa i patua ai a Haua, tipuna o Ngati-Haua.

⁸Matawhau.—He whakapotonga mo Matawhaura, he maunga whakahua no Te Arawa i te Rotoiti.

⁹Pere taku titiro.—He tohunga te whakahuatanga i enei kupu, ka whiunga kanohi ki waho ki te moana, ano kei te pere.

¹⁰Tuhua.—He motu kei waho o Tauranga, e kiia nei ko Mayor Island.

¹¹Hipi.—Ko te kupu pakeha ra, "ship."

¹²Te Kiore.—E ki ana a Wihapi ko Te Whiti-kiore te tangata o Tuhua, waiho iho hei ingoa hapu. Ki etahi e penei ana, "Nohou e te atua" mo te pakeha.

85.—HE TANGI MO TE HEREKAU.

Na RUTERA. (Ngati-Whakatere, Ngati-Raukawa.)

Na Te Taite Te Tomo i whakamarama.

E ki ana a Te Taite ki tona rongo na Rutera tenei waiata mo tona tane mo Henere Te Herekau, e korerotia ra i te waiata nama 42. Ko Henere i te motu i Kapiti i taua wa. Ko Rutera i Te Putaru, e tata ana ki Foxton. Ka tae atu a Hami Tai-ki-te-rawhiti ka ki atu, he nui te mate o Henere, ka tangihia nei e Rutera te tangi nei.

Henere Te Herekau=Rutera

|
Kerenapu=Te Piwa Te Tomo

|
Te Taite Te Tomo.

Kei nga wahi katoa o te motu nei e waiatativa ana. Ka tae he iwi ka whakawhitiwhitia etahi o nga kupu kia rite ki te take mo reira ta ratau na tangi. Ina hoki kei te pukapuka a McGregor (S.42) he penei te timatanga:—

"Nei ka noho i te ngongohau
O te Karetai, etc."

Ko nga waiata maha i roto i te pukapuka a McGregor na nga Maori i riro herehere i te whawhai i Rangiriri i te 23 o Noema, 1863. I mauria atu ratau ki Akarana, a utaina ana i te tuatahi ki runga ki te manuao. "H.M.S. Curacao." Ko ia ra ta ratau whakamaoritanga o te ingoa o taua manuao, ko te "Karetai."

Kei te B. 3/75 e kiia ana e Paitini Wi Tapeka, na Rangihore tenei waiata mo tona matua, engari kei reira ano enei kupu "te ao e rere mai i Kapiti." Kei roto ano hoki aua kupu i te M.275, i te S.L. 195.